

PS/SPOLU

1. Slovenská republika dlhodobo neplní svoje záväzky voči EK v oblasti znižovania množstva biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov ukladaných na skládky odpadov. Aké opatrenia budete presadzovať najbližšie štyri roky, aby sa situácia zmenila?

- Podporíme budovanie kompostární a bioplynových staníc na báze anaeróbnej digescie, okrem iného aj zvýšením alokácie pre ich podporu v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov. Upravíme podmienky na ich lepšie zapojenie do siete distribúcie plynu a bioplynových zdrojov energie.
- Urýchlime zavádzanie separovaného zberu biologicky rozložiteľného odpadu, vrátane kuchynského, predovšetkým v mestách.
- Ak prax a odborné analýzy ukážu, že aktuálne schválená výška poplatkov za ukladanie odpadov na skládky nepostačuje, zvýšime poplatok na hodnotu, pri ktorej odborné analýzy preukážu vplyv na potrebné zníženie skládkovania. Stanovíme transparentné, objektívne kritériá prerozdelenia finančných prostriedkov získaných z poplatkov za uloženie odpadov na skládkach v rámci nového systému prerozdelenia týchto poplatkov pre Environmentálny fond, aby sa zabránilo ich korupčnému alebo neefektívnemu prerozdeleniu.
- Zlepšíme služby spojené so separovaným zberom tak, aby mali občania a občianky dostupnejšie (z hľadiska donáškovej vzdialenosti) zberné nádoby a separovanie odpadov, vrátane biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, bolo pohodlnejšie.
- Podporíme rozšírenie tzv. množstvového zberu – platenia za odpad, v ktorom výška poplatku zodpovedá množstvu vyprodukovaných zmesových odpadov, zapojeniu sa do separovaného zberu – do ďalších miest a obcí na Slovensku. Dosiahneme to znížením byrokratickej záťaže v zákone o odpadoch a nastavením sadzieb poplatkov v zákone o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady.

2. Slovenská republika dlhodobo neplní svoje záväzky voči EK ani v oblasti recyklácie a prípravy na opätovné používanie komunálnych odpadov. Aké opatrenia budete presadzovať najbližšie štyri roky, aby sa situácia zmenila?

Platenie podľa množstva vyhadzovaného (zmesového) odpadu

- Podporíme rozšírenie tzv. množstvového zberu – platenia za odpad, v ktorom výška poplatku zodpovedá množstvu vyprodukovaných zmesových odpadov, zapojeniu sa do separovaného zberu – do ďalších miest a obcí na Slovensku. Dosiahneme to znížením byrokratickej záťaže v zákone o odpadoch a nastavením sadzieb poplatkov v zákone o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady.

Lepší separovaný zber

- Zlepšíme recyklačné služby tak, aby mali občania a občianky dostupnejšie zberné nádoby (bližšie donáškové vzdialenosti zabezpečením financovania hustejšej zberovej infraštruktúry) a separovanie odpadov bolo pohodlnejšie.
- Zmeníme zákon o odpadoch po vzore najúspešnejších krajín EÚ tak, že základom systému finančnej podpory separovaného zberu zo strany výrobcov budú obce, pričom zodpovednosť za recykláciu produktov ponесú výrobcovia. Odstránime nedostatky podpory separovaného

zberu v obciach, napríklad termínové nezrovnalosti, zvýšime rozsah zberovej infraštruktúry i jej kvalitu tak, aby sme ukončili jeho podfinancovanie.

- Prijmeme legislatívne opatrenie, aby každé mesto a obec dosahovalo najmenej takú mieru separácie komunálnych odpadov pre recykláciu, aká vyplýva pre Slovensko z legislatívy EÚ.

Environmentálny poplatok za ukladanie odpadov na skládku dostatočne vysoký pre odklon odpadov zo skládok

- Ak prax a odborné analýzy ukážu, že aktuálne schválená výška poplatkov za ukladanie odpadov na skládky nepostačuje, zvýšime poplatok na hodnotu, pri ktorej odborné analýzy preukážu vplyv na potrebné zníženie skládkovania.
- Stanovíme transparentné, objektívne kritériá prerozdelenia finančných prostriedkov získaných z poplatkov za uloženie odpadov na skládkach v rámci nového systému prerozdelenia týchto poplatkov pre Environmentálny fond, aby sa zabránilo ich korupčnému alebo neefektívnemu prerozdeleniu.

Podporíme recykláciu

- Zvážime fiškálne a iné možnosti podpory pre vybrané výrobky z recyklovaných materiálov. Odborné kritériá na zaradenie výrobku na zoznam produktov z recyklovaných materiálov a samotný zoznam zostaví a bude aktualizovať Ministerstvo životného prostredia, klimateckej zmeny a energetiky SR.
- Podporíme recykláciu a použitie recyklátu v rámci dotačných programov. Využitím investičných stimulov podporíme rozvoj a stabilizáciu recyklačného podnikania.
- V rámci povinného zeleného obstarávania zabezpečíme, aby štátna správa nakupovala určitý podiel výrobkov z recyklovaných materiálov.

Pripravíme kvalitné štandardy pre ekomoduláciu motivujúce výrobcov používať dobre recyklovateľné obaly

- Výrobcovia musia začať nahrádzať obalové materiály a výrobky z ťažko recyklovateľných materiálov takými, ktoré sú žiadané na recyklačnom trhu a z ktorých sa vyrábajú produkty s uplatnením na trhu. Súčasné stručné, všeobecné ustanovenie o ekomodulácii - naceňovaní výrobkov podľa miery ich recyklovateľnosti - v legislatíve o odpadoch doplníme o špecifikácie a hodnotiace štandardy tak, aby boli výrobcovia ekonomicky motivovaní meniť obalové materiály smerom k lepšie recyklovateľným.

Realizácia zákonnej hierarchie odpadového hospodárstva v praxi

- Uvedomujúc si prínosy dodržiavania zákonnej hierarchie odpadového hospodárstva, budeme legislatívnymi, ekonomickými, plánovacími nástrojmi, stanovením rámca pre aktivity verejnej správy, podporou ekodizajnu a vzdelávania podporovať na prvom mieste predchádzanie vzniku odpadov, následne recykláciu a až v závere spaľovanie s využitím energie a skládkovanie.

3. Triedený zber komunálnych odpadov v obciach na obaly a neobalové výrobky je v súčasnosti výrazne finančne podhodnotený. Aké opatrenia budete presadzovať najbližšie štyri roky na zlepšenie tohto stavu?

Lepší separovaný zber

- Pre zvýšenie miery separovaného zberu v obciach a recyklácie odpadov je nevyhnutné zvýšiť objem finančnej podpory zo strany výrobcov. Zmeníme zákon o odpadoch po vzore najúspešnejších krajín EÚ tak, že základom systému finančnej podpory separovaného zberu zo strany výrobcov sú síce obce, avšak zodpovednosť za recykláciu obalov a určených neobalových výrobkov musia nieť jednoznačne výrobcovia. Súčasnými miestami „preteky ku dnu“ sa musia zmeniť na preteky v plnení cieľov recyklácie vďaka jednoznačne určenej zodpovednosti a povinnostiam, ktoré nebude možné obchádzať pre absenciu kvality výberu a kontroly organizácií zodpovednosti výrobcov, nedostatky v kritériách pre ich pôsobenie, termínové nezrovnalosti a ďalšie nedostatky jestvujúcej legislatívy. Odstránime nedostatky podpory separovaného zberu v obciach, napríklad termínové nezrovnalosti, zvýšime rozsah zberovej infraštruktúry i jej kvalitu tak, aby sme ukončili jeho podfinancovanie.

Environmentálny poplatok za ukladanie odpadov na skládku dostatočne vysoký pre odklon odpadov zo skládok

- Ak už uvádzame vyššie, ak prax a odborné analýzy ukážu, že aktuálne schválená výška poplatkov za ukladanie odpadov na skládky nepostačuje, zvýšime poplatok na hodnotu, pri ktorej odborné analýzy preukážu vplyv na potrebné zníženie skládkovania.
- Stanovíme transparentné, objektívne kritériá prerozdelenia finančných prostriedkov získaných z poplatkov za uloženie odpadov na skládkach v rámci nového systému prerozdelenia týchto poplatkov pre Environmentálny fond, aby sa zabránilo ich korupčnému alebo neefektívnemu prerozdeleniu.

4. Aký je váš postoj k zavedeniu zálohovania jednorazových nápojových obalov od roku 2022?

Plne podporujeme zavedenie zálohovania nápojových obalov na jedno použitie z plastov a kovov do praxe.

- Zavedieme zálohovanie nápojových obalov z plastov a kovov do praxe, skrátime zbytočne predĺžený čas pre dosiahnutie 90% miery recyklácie nápojových obalov z plastov a vypustíme ustanovenia, ktoré v súčasnom návrhu zákona obmedzujú pohodlnosť zálohového systému pre spotrebiteľov a môžu znížovať dosahovanú mieru recyklácie.

Ustanovením, ktoré obmedzuje pohodlnosť zálohového systému pre spotrebiteľov myslíme v zákone č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje, §5 Povinnosti distribútora obalov, ods. 1 písm. f) „*odoberať odpad zo zálohovaných jednorazových obalov na nápoje v mieste prevádzky alebo vo vzdialenosti do 150 metrov od miesta prevádzky bez obmedzenia množstva a bez viazania tohto odberu na nákup tovaru*“. Takéto obmedzenie spotrebiteľov a zhoršenie pohodlnosti zálohového systému bolo zavedené len v jedinej krajine na svete, v jednom štáte U.S.A., v ktorom spôsobuje o približne 10% nižšiu mieru zberu a recyklácie. Ak je systém pripravený dobre, nepotrebujú obchodníci takéto ustanovenia, im to nepomôže, ale chodenie 150 m ďaleko od obchodov na koniec parkovísk by znížilo mieru zberu a recyklácie a s najväčšou pravdepodobnosťou by sa nepodarilo dosiahnuť 90% miery recyklácie.

5. Akým spôsobom budete smerovať odpadové hospodárstvo SR, aby ste zabezpečili odklon odpadov od ich ukladania na skládky odpadov?

Všetky vyššie uvedené opatrenia, ako aj ďalšie uvedené vo volebnom programe našej koalície Progresívne Slovensko / Spolu (<https://progresivnespolu.sk/bod-zlomu/zivotne-prostredie-klimaticka-kriza-a-energetika>) podporia odklon odpadov od ich ukladania na skládky. Za všetky ale v tejto veci vypichneme nasledovné opatrenia:

Environmentálny poplatok za ukladanie odpadov na skládku dostatočne vysoký pre odklon odpadov zo skládok

- Výška environmentálnych poplatkov za ukladanie odpadov na skládky musí byť dostatočne vysoká na to, aby Slovensko začalo výraznejšie znižovať podiel skládkovaných odpadov a splnilo ciele legislatívy EÚ. Nedávno schválené poplatky za ukladanie odpadov na skládky síce zvýšili ich hodnotu, sú však stále v rámci EÚ podpriemerné a SR môže mať problémy výraznejšie znižovať skládkovanie odpadov a splniť ciele legislatívy EÚ. Ak prax a odborné analýzy preukážu, že aktuálne schválená výška poplatkov za ukladanie odpadov na skládky nepostačuje, zvýšime poplatok za ukladanie odpadov na skládky na hodnotu u ktorej odborné analýzy preukážu vplyv na potrebné zníženie skládkovania. Zároveň prijmem v legislatíve opatrenia, aby sa zvýšenie týchto poplatkov neprenášalo neprimerane na nízkopríjmové skupiny obyvateľstva.
- Stanovíme transparentné, objektívne kritériá (vylučujúce subjektívne rozhodovanie) prerozdelenia finančných prostriedkov získaných z poplatkov za uloženie odpadov na skládkach v rámci nového systému prerozdelenia poplatkov za ukladania odpadov na skládky pre Environmentálny fond, aby sa zabránilo ich korupčnému, alebo neefektívnemu prerozdeleniu.

Biologicky rozložiteľný odpad

- Urýchlíme zavádzanie separovaného zberu biologicky rozložiteľného odpadu, vrátane kuchynského, predovšetkým v mestách.
- Podporíme budovanie kompostární a bioplynových staníc na báze anaerobnej digescie biologicky rozložiteľného odpadu. Upravíme podmienky na ich lepšie zapojenie do siete distribúcie plynu a bioplynových zdrojov energie na základe kombinovaného využitia elektriny a tepla (KVET).

Lepšie služby separovaného zberu pre občanov a podnikateľov

- Zlepšíme recyklačné služby tak, aby mali občania dostupnejšie zberné nádoby a separovanie odpadov bolo pohodlnejšie. Jedným z kľúčových opatrení je spolupodieľanie sa obcí na zodpovednosti za dosiahnutie celoštátnych cieľov recyklácie komunálneho odpadu stanovených na úrovni EÚ. Prijmem legislatívne opatrenie, aby každé mesto a obec dosahovalo najmenej takú mieru separácie komunálnych odpadov pre recykláciu, aká vyplýva pre SR z legislatívy EÚ - do roku 2025 recyklovať najmenej 55%, do roku 2030 min. 60% a do roku 2035 min. 65%.
- Pre zvýšenie miery separovaného zberu v obciach a recyklácie odpadov je nevyhnutné zvýšiť objem finančnej podpory zo strany výrobcov. Zmeníme zákon o odpadoch po vzore najúspešnejších krajín EÚ v separácii odpadov tak, že základom systému finančnej podpory separovaného zberu zo strany výrobcov budú obce, pričom zodpovednosť za recykláciu svojich produktov ponesú výrobcovia. Zabezpečíme zvýšenie rozsahu zberovej infraštruktúry, jej kvalitu, efektívnosť a zlepšenie kontrolnej činnosti. Odstránime nedostatky legislatívneho

rámca podpory separovaného zberu v obciach, napríklad termínové nezrovnalosti tak, aby sme ukončili jeho podfinancovanie.

Platenie podľa množstva vyhadzovaného (zmesového) odpadu

- Podporíme rozšírenie tzv. množstvového zberu - platenia za odpad, v ktorom výška poplatku zodpovedá množstvu vyprodukovaných zmesových odpadov, zapojeniu sa do separovaného zberu - do ďalších miest a obcí v SR a to znížením byrokratickej záťaže v zákone o odpadoch a nastavením sadzieb poplatkov v zákone o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady. Ak chceme na Slovensku motivovať ľudí k väčšiemu zapojeniu do separovaného zberu a výrazne zvýšiť mieru recyklácie, tento environmentálne motivačný a spravodlivý spôsob platenia za odpad musí prevládať.

Štandardy pre ekomoduláciu motivujúce výrobcov používať dobre recyklovateľné obaly

- Výrobcovia musia začať nahrádzať obalové materiály a výrobky z ťažko recyklovateľných materiálov takými, ktoré sú žiadané na recyklačnom trhu a z ktorých sa vyrábajú produkty s uplatnením na trhu. Súčasné stručné, všeobecné ustanovenie o ekomodulácii - naceňovaní výrobkov podľa miery ich recyklovateľnosti - v legislatíve o odpadoch zabezpečíme doplnenie špecifikácií a hodnotiacich štandardov tak, aby boli výrobcovia ekonomicky motivovaní meniť obalové materiály smerom k lepšie recyklovateľným.

Realizácia zákonnej hierarchie odpadového hospodárstva v praxi

- Uvedomujúc si prínosy dodržiavania zákonnej hierarchie odpadového hospodárstva, budeme podporovať legislatívnymi, ekonomickými, plánovacími nástrojmi, stanovením rámca pre aktivity verejnej správy, podporou ekodizajnu a vzdelávania na prvom mieste predchádzanie vzniku odpadov, následne recyklácia a až v závere spaľovanie s využitím energie a skládkovanie. Legislatívnymi, ekonomickými a plánovacími nástrojmi zabezpečíme, aby recyklácia nebola potláčaná spaľovaním odpadov s energetickým zhodnocovaním.

6. Aké opatrenia na predchádzanie vzniku odpadov bude presadzovať vaša strana najbližšie štyri roky?

Odstránenie prekážok, daňové úľavy a opatrenia vo verejnej správe pre predchádzanie vzniku odpadov

- Za účelom predchádzania vzniku odpadov budeme prostredníctvom zlepšovania legislatívneho rámca (predovšetkým odstraňovaním zbytočných byrokratických prekážok v jeho rozvoji a opatreniami vo verejnej správe) a ekonomickými nástrojmi (napríklad prostredníctvom daňových úľav) rozvíjať opatrenia pre obmedzenie výrobkov a obalov na jedno použitie so zameraním na plastové, pre obmedzenie viacnásobných a zbytočných obalov a naopak budeme podporovať rozvoj bezobalovej distribúcie, environmentálne šetrných spôsobov balenia, domáceho a komunitného kompostovania bioodpadov, opätovného používania obalov a výrobkov a opatrenia pre znižovanie škodlivosti odpadov už pri zdroji.
- Obmedzíme vyhadzovanie nezávadných potravín z reštaurácií a supermarketov. Zjednodušíme pravidlá pre darovanie alebo odovzdanie potravín, prehodnotíme legislatívu v oblasti minimálnej spotreby.

Realizácia zákonnej hierarchie odpadového hospodárstva v praxi

- Uvedomujúc si prínosy dodržiavania zákonnej hierarchie odpadového hospodárstva, budeme podporovať legislatívnymi, ekonomickými, plánovacími nástrojmi, stanovením rámca pre aktivity verejnej správy, podporou ekodizajnu a vzdelávania na prvom mieste predchádzanie vzniku odpadov, následne recyklácia a až v závere spaľovanie s využitím energie a skládkovanie. Legislatívnymi, ekonomickými a plánovacími nástrojmi zabezpečíme, aby recyklácia nebola potláčaná spaľovaním odpadov s energetickým zhodnocovaním.

Vzhľadom na skutočnosť, že časť poplatkov za ukladanie odpadov je možné použiť aj na aktivity predchádzania vzniku odpadov, súvisia s tým aj nasledovné opatrenia:

- Ak prax a odborné analýzy preukážu, že aktuálne schválená výška poplatkov za ukladanie odpadov na skládky nepostačuje, zvýšime poplatok za ukladanie odpadov na skládky na hodnotu u ktorej odborné analýzy preukážu vplyv na potrebné zníženie skládkovania. Zároveň prijmeme v legislatíve opatrenia, aby sa zvýšenie týchto poplatkov neprenášalo neprimerane na nízko príjmové skupiny obyvateľstva.
- Stanovíme transparentné, objektívne kritériá (vylučujúce subjektívne rozhodovanie) prerozdelenia finančných prostriedkov získaných z poplatkov za uloženie odpadov na skládkach v rámci nového systému prerozdelenia poplatkov za ukladania odpadov na skládky pre Environmentálny fond, aby sa zabránilo ich korupčnému, alebo neefektívnemu prerozdeleniu.

7. Ako chcete riešiť súčasnú situáciu s odpadom uloženým v rozpore so zákonom (tzv. čierne skládky)?

- Vyhadzovanie odpadov na nelegálne skládky, či voľné zahadzovanie odpadov do prírody a na verejné priestranstvá sú závažným problémom pre naše životné prostredie. Prijmeme legislatívne, ekonomické a plánovacie opatrenia pre znižovanie znečisťovania životného prostredia nelegálnymi spôsobmi nakladania s odpadmi, predovšetkým:
 - Zvýšime pokuty za nelegálne nakladanie s odpadmi a posilníme, zintenzívime kontrolnú činnosť štátnych orgánov.
 - Zlepšíme dostupnosť zberných dvorov, predovšetkým pre tie druhy odpadov, ktoré často končia na nelegálnych skládkach odpadov, resp. sú predmetom založenia nelegálnej skládky (stavebné, veľkoobjemové odpady atď.).
- Zavedieme zálohovanie nápojových obalov z plastov a kovov do praxe, skrátime zbytočne predĺžený čas pre dosiahnutie 90% miery recyklácie nápojových obalov z plastov a vypustíme ustanovenia, ktoré v súčasnom návrhu zákona obmedzujú pohodlnosť zálohového systému pre spotrebiteľov a môžu znižovať dosahovanú mieru recyklácie.

8. Ako chcete riešiť problém so spaľovaním odpadov na verejných a súkromných pozemkoch?

Prijmeme legislatívne, ekonomické a plánovacie opatrenia pre elimináciu nezákonného spaľovania odpadov na súkromných a verejných pozemkoch, vrátane zvýšenia pokút za takéto konanie, posilnenia a zintenzívnenia kontrolnej činnosti štátnych orgánov.

9. Aké opatrenia budete presadzovať najbližšie štyri roky, aby ste zabezpečili zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti v oblasti odpadového hospodárstva?

Zvýšime povedomie širokej verejnosti o problematike životného prostredia a udržateľnej spotreby. Zabezpečíme vzdelávanie úradníkov, úradníčok a formálnych autorít pôsobiacich v oblasti životného prostredia, ako aj verejnosti. V prípade účasti vo vláde budeme záštitou aj finančne podporovať vzdelávacie aktivity zamerané na verejnosť aj verejnú správu, pokiaľ budú spĺňať kritériá odbornosti a kvality.

10. Považujete participáciu verejnosti na tvorbe verejných politík za dôležitú? Ak áno, ako zabezpečíte tento proces v oblasti tvorby politík v oblasti odpadového hospodárstva?

Áno, participáciu verejnosti na tvorbe verejných politík považujeme za veľmi dôležitú. Tak ako deklarujeme v programe, posilníme participáciu verejnosti na ochrane životného prostredia úpravami legislatívneho rámca, ako aj internými usmerneniami vo veci participatívnosti procesov prípravy legislatívnych a strategických dokumentov.